

ІНФОРМАЦІЙНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ № 9
про фітосанітарний стан посівів сільськогосподарських культур
у сільгосппідприємствах Херсонської області
станом на 19 вересня 2025 року

В області розпочався посів озимих зернових культур урожаю 2026 року. За агрометеорологічними показниками оптимальні строки сівби у нашому регіоні настають у третій декаді вересня.

Спеціалісти управління фітосанітарної безпеки Головного управління Держпродспоживслужби в Херсонській області звертають увагу аграріїв, що протруювання насіння озимих культур перед сівбою є одним із найважливіших моментів у забезпеченні запланованої густоти рослин, формуванні дружніх та рівномірних сходів. Протруювання насіння забезпечує знезараження від патогенів і захищає сходи від ураження хворобами, які знаходяться в самому насінні, на його поверхні, у ґрунті та на рослинних рештках. Використовуючи комбінації різних діючих речовин, можна досягти широкого спектру дії. Поєднання фунгіцидних та інсектицидних протруювачів забезпечує можливість захистити сходи не тільки від збудників хвороб, а й від цілого комплексу шкідників: личинок коваликів (дротяників), хлібного туруна (жужелиці), совок, злакових мух та інших. Особливого значення набуває захист від ґрунтових шкідників, оскільки вони викликають зрідження посівів та завдають значної шкоди сходам.

Здійснюючі заходи з протруєння, у першу чергу слід звернути увагу на насінневу інфекцією та виходячи з результатів аналізу визначатись з фунгіцидним протруйником.

За способом дії протруйники поділяються на контактні і системні. Перші, знаходячись на поверхні насіння пригнічують розвиток патогенів, які перебувають як на насінні, так і пригнічують розвиток хвороб навколо насіння яке проростає, другі — знезаражують його не тільки від зовнішньої а і від внутрішньої інфекції.

Проводити протруювання можливо як завчасно (за 2-3 тижні), так і безпосередньо перед сівбою. Завчасне протруювання особливо ефективне для захисту рослин від сажкових хвороб. Системними протруйниками, які знищують зовнішню і внутрішню інфекцію, краще оздоровлювати насіння за день, або в день сівби.

Протруйники слід підбирати залежно від фітосанітарного стану поля та насіння, але не перевищувати рекомендовану норму, оскільки це може негативно вплинути на польову схожість насіння. За оптимальних погодних умов хімічні протруйники забезпечують захист молодих рослин (які є найбільш вразливими) впродовж 20-40 днів після сівби, після чого їхня ефективність зменшується і дія поступово припиняється. Також ще раз нагадуємо, що протруєння насіння є єдиним заходом боротьби проти *сажкових хвороб*.

Отже протруювання посівного матеріалу є **обов'язковим** елементом технологій вирощування зернових культур, адже цей агрозахід забезпечує:

Знезараження насіння від збудників хвороб рослин, що передаються через насіннєвий матеріал (фузаріози, численні сажкові хвороби й кореневі гнилі, септоріоз, гельмінтоспоріоз, тощо).

Захист від ґрунтових патогенів (снігової плісняви, гельмінтоспоріозу, різних корневих гнилей та ін.).

Захист від ґрунтових шкідників та шкідників сходів.

Тривалий захист сходів рослин від аерогенної інфекції (бурої іржі, борошнистої роси та ін.).

Препарати для протруєння насіння озимої пшениці та озимого ячменю у кожній конкретній ситуації добирають відповідно до рекомендованих «Державним реєстром пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні» з урахуванням відповідного спектра їхньої дії. На сьогодні ринок засобів захисту рослин пропонує десятки найменувань препаратів, які тією чи іншою мірою вирішують проблему з захистом проростків та сходів озимих зернових культур. Отже вибір і застосування протруйників достатньо відповідальний процес. І тільки зважений підхід до питання обробки насіння перед сівбою забезпечить високий економічний ефект від вирощування озимих зернових культур.

Більшість шкідливих збудників знаходяться на поверхні насіння (збудники сажкових) або у зовнішній його оболонці (збудники фузаріозу, гельмінтоспоріозу). В цьому випадку для знезараження насіння доцільно використовувати контактні препарати, наприклад на основі флудіоксонілу. Для контролю збудників всередині насіння тільки контактного препарату буде недостатньо - потрібно формувати композиції протруйників з різною селективністю.

Для контролю сажкових ефективні препарати з групи триазолів. А препарати з класів бензімідазолів, азолів завдяки подовженому періоду їх захисної дії, мають високу ефективність для контролю збудників фузаріозу та гельмінтоспоріозу.

В останнє десятиліття рівень інфікування насіння збудниками сажкових хвороб дещо знизився завдяки широкому застосуванню фунгіцидів триазольної групи. Разом з тим належний контроль сажкових все ще є актуальним завданням.

З метою підвищення стійкості рослин проти вірусних хвороб та інших шкідливих організмів одночасно з протруєнням насіння рекомендовано проводити обробки мікроелементами (сполуки добирають з урахуванням результатів агрохімічного аналізу ґрунту), а для регулювання росту, підвищення морозостійкості, посухостійкості та покращення фізіологічних показників – біостимуляторами росту.

У разі вимушеної сівби зернових після колосових попередників, насіння за 1-5 днів до сівби обов'язково обробляють інсектицидними протруйниками. Також це рекомендовано робити і при протруєнні всього насіння. Цей захід забезпечує токсикацію насіння, проростків та сходів протягом 2-3 тижнів і буде ефективним проти ґрунтових шкідників (дротяники, озима совка, та ін.), та шкідників сходів – хлібного туруна (жужелиці), цикадок, попелиць, злакових

мух. Для здійснення токсикації насіння використовують інсектицидні протруйники. Здійснення цих заходів можливо одночасно з використанням повних норм розходу фунгіцидів та інсектицидів по кожному препарату.

В сучасних умовах особливого значення набуває передпосівна обробка насіння комбінованими інсектицидно - фунгіцидними протруйниками. Це готова до використання суміш фунгіцидів та інсектициду, що забезпечує збалансований захист від шкідників і хвороб на початковому етапі росту рослини.

Крім вибору протруйника, не менш важливим фактором є якість протруювання, яка характеризується наступними показниками:

Ступінь протруювання. Посівний матеріал повинен мати певну кількість протруйника, норма повинна бути чітко витримана.

Рівномірний розподіл протруйника на посівному матеріалі. Він повинен бути таким, щоб кожне зерно отримало однакову його кількість, водночас його розподіл по поверхні має бути рівномірним.

Високий рівень прилипання. Вся доза нанесеної діючої речовини повинна залишатись на зерні після механічного впливу: затарювання, транспортування і сівби.

Текучість посівного матеріалу. Після проведення протруювання посівний матеріал повинен зберегти текучість (сипучість).

Захист насіння від хвороб та шкідників є надзвичайно важливим елементом технології для забезпечення нормального розвитку сходів культури і реалізації генетичного потенціалу сорту протягом вегетації.

Головне управління Держпродспоживслужби в Херсонській області **наголошує**, всі роботи по протруюванню насіння необхідно проводити суворо дотримуючись загальноприйнятих державних санітарних правил, регламентів застосування препаратів і заходів з охорони праці, та використовувати препарати лише відповідно до «Державного реєстру пестицидів і агрохімікатів дозволених до використання в Україні». При придбанні протруйників, звертайте увагу на оригінальні засоби захисту рослин і уберігайтеся від закупок фальсифікованих пестицидів!

Також, наголошуємо, що до роботи з пестицидами і агрохімікатами допускаються лише ті особи, які пройшли **навчання** з питань безпечного поводження з пестицидами та мають **посвідчення** про право роботи з пестицидами.

Пам'ятаймо! Під час проведення польових робіт в умовах воєнного стану, необхідно дотримуватися правил безпечного поводження умов праці.

